

Αναφορά Ευρημάτων Διαβούλευσης

**Κατάρτιση πρότασης διαμόρφωσης
των βασικών κατευθύνσεων της
Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής
2021-2027 για την Περιφέρεια
Κεντρικής Μακεδονίας**

30 Ιουνίου 2020

Περιεχόμενα

Μεθοδολογία	5
Αποτελέσματα	8
1. Συνολική Εικόνα	8
2. Ανάλυση Ανά Στόχο Πολιτικής	12
2.1. Στόχος Πολιτικής 1	12
2.2. Στόχος Πολιτικής 2	18
2.3. Στόχος Πολιτικής 3	23
2.4. Στόχος Πολιτικής 4	26
Συμπεράσματα	33

Κεφάλαιο

1

Μεθοδολογία

Η διαβούλευση με τους κοινωνικοοικονομικούς φορείς πραγματοποιήθηκε αποκλειστικά μέσω ψηφιακού καναλιού εξαιτίας της πανδημίας του COVID-19 και των εξαρτώμενων από αυτήν περιορισμών στις μετακινήσεις και τις συναθροίσεις πολιτών που επέβαλε η Ελληνική Κυβέρνηση την περίοδο Μαρτίου-Μαΐου 2020.

Το εργαλείο έρευνας που αναπτύχθηκε, σχεδιάστηκε από ομάδα έργου σε συνεργασία με τις υπηρεσίες της Αναθέτουσας Αρχής και υλοποιήθηκε ψηφιακά μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας ανοικτού κώδικα limesurvey¹. Μετά την ολοκλήρωση των πιλοτικών δοκιμών την 9^η Μαρτίου 2020, με τη βοήθεια της Διεύθυνσης Διαφάνειας και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, η πλατφόρμα και το εργαλείο έρευνας τέθηκαν σε παραγωγική λειτουργία στο δικτυακό τόπο της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας² την 31^η Μαρτίου 2020 (βλ. Διάγραμμα 1 στη σελ.6).

Η ροή των απαντήσεων ξεκίνησε την 13^η Απριλίου 2020 κατόπιν έγγραφης πρόσκλησης που απεύθυνε η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας σε 126 φορείς, και έως τις 19 Ιουνίου 2020, καταληκτική ημερομηνία μετά από αλληπάλληλες παρατάσεις, είχαν καταχωρηθεί 65 πλήρεις απαντήσεις και 309 ημιτελείς.

Το εργαλείο έρευνας καθαυτό αποτελείται από πέντε κύριες ενότητες. Στην πρώτη, αφού γίνει η περιγραφή της έρευνας, των στόχων της και του τρόπου επεξεργασίας των αποτελεσμάτων, συλλέγονται τα βασικά στοιχεία επικοινωνίας των συμμετεχόντων και αυτοί καλούνται να επιλέξουν για ποιους από τους τέσσερις στόχους πολιτικής της περιόδου 2021-2027 επιθυμούν, με βάση το είδος και τις αρμοδιότητες του φορέα που εκπροσωπούν, να σχολιάσουν την πρόταση διαμόρφωσης κατευθύνσεων, δηλαδή το αποτέλεσμα της α' φάσης του Έργου, και αν το επιθυμούν, να καταθέσουν μέχρι και πέντε συγκεκριμένες προτάσεις για δράσεις ή δέσμες δράσεων.

¹ Βλ. <https://www.limesurvey.org/>

² <http://survey.pkm.gov.gr/index.php/393253?lang=el>

0%

Αποτύπωση προτάσεων Φορέων Πολιτικής ενόψει του νέου αναπτυξιακού σχεδιασμού της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την περίοδο 2021-2027

Η παρούσα έρευνα στοχεύει στην αποτύπωση προτάσεων των φορέων χάραξης πολιτικής ενόψει του νέου αναπτυξιακού σχεδιασμού της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Είναι επίσης το έναυσμα του διαλόγου με τους κοινωνικοοικονομικούς εταίρους της Περιφέρειάς μας για την καλύτερη κατανόηση των επιμέρους παραγόντων που επηρεάζουν τον αναπτυξιακό σχεδιασμό.

Στη βάση των παραπάνω, καλείστε να διατυπώσετε τις προτάσεις σας, έστω και σε πρώιμο στάδιο, σχετικά με παρεμβάσεις (τυπολογίες δράσεων, συγκεκριμένες δράσεις ή έργα) που κατά τη γνώμη σας πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο του αναπτυξιακού σχεδιασμού της Περιφέρειας για τη νέα Προγραμματική Περίοδο 2021-2027.

Ο στόχος της διαδικασίας αυτής είναι η «εκ των κάτω» καταγραφή προτάσεων από φορείς της Περιφέρειας που θα οδηγήσει σε ανάπτυξη νόμιμων, ολοκληρωμένων ιδεών για την κατάρτιση του ερχόμενου Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος 2021-2017. Οι ιδέες αυτές, πρέπει να είναι συμβατές τόσο με τις στρατηγικές επιλογές του φορέα σας όσο και με τους Στόχους Πολιτικής (ΣΠ) του νέου ποσοτικού δημοσιονομικού πλαισίου 2021-2027 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που περιλαμβάνει τέσσερις (4) θεματικούς στόχους:

1. Μια εξυπνότερη Ευρώπη — καινοτόμος και έξυπνος οικονομικός μετασχηματισμός.
2. Μια πιο «πράσινη» Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.
3. Μια πιο δίκαιη Ευρώπη — κινητικότητα και περιφερειακές διασυνδέσεις ΤΠΕ.
4. Μια πιο κοινωνική Ευρώπη — υλοποίηση του ευρωπαϊκού πύλωνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

Και έναν χωρικό στόχο (που περιλαμβάνει όλους τους παραπάνω στόχους)

1. Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της — βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών χάρη σε τοπικές πρωτοβουλίες.

Ως φορέας μπορείτε να επιλέξετε **έναν ή περισσότερους** από τους **Θεματικούς Στόχους Πολιτικής 1 έως 4** για τους οποίους έχετε σχετική εμπειρία στο σχεδιασμό ή την εκτέλεση σημαντικών παρεμβάσεων / δράσεων στο παρελθόν. Για κάθε επιλογή σας καλείστε να συμπληρώσετε το αντίστοιχο ερωτηματολόγιο. Για την αποτελεσματικότερη εκτέλεση της συγκεκριμένης διαδικασίας σας παρακαλούμε προτού ξεκινήσετε την συμπλήρωση των πεδίων των ερωτηματολογίων να διαβάσετε το κείμενο που σχετίζεται με τους επιμέρους Στόχους Πολιτικής.

[Επόμενη](#)

Διάγραμμα 1 Η πρώτη σελίδα του εργαλείου έρευνας.

Η υφιστάμενη πρόταση διαμόρφωσης κατευθύνσεων που παρουσιάστηκε κατά την έρευνα περιελάμβανε μία συνοπτική περιγραφή των αναγκών και των προκλήσεων και πλήρη αναφορά στους ειδικούς στόχους που τέθηκαν και τα προτεινόμενα μέσα εφαρμογής που έχουν συσχετιστεί με κάθε ειδικό στόχο.

Για κάθε προτεινόμενη δράση ή δέσμη δράσεων, το εργαλείο έρευνας συλλέγει τα ακόλουθα δεδομένα: Συνοπτικός τίτλος, συνοπτική περιγραφή, σύνοψη αναγκών ή ευκαιριών που σχετίζονται με την πρόταση, επίπεδο ωριμότητας, εκτίμηση προϋπολογισμού και πρόβλεψη για ιδιωτική συμμετοχή, και αναμενόμενα οφέλη (κατάλογος επιλογών προσαρμοσμένος ανά στόχο πολιτικής και ελεύθερο κείμενο στην επιλογή «άλλο»).

Η διαδικασία εξελίχθηκε ομαλά και το προσωπικό υποστήριξης από πλευράς ομάδας έργου δέχθηκε λιγότερα από 10 αιτήματα από τους συμμετέχοντες. Τα περισσότερα απ' αυτά είχαν να κάνουν με την αποστολή αντιγράφου των απαντήσεων που είχαν καταχωρηθεί για το αρχείο των φορέων. Ένα μόνο αφορούσε τεχνική δυσκολία, και συγκεκριμένα απώλεια δεδομένων λόγω παρέλευσης του 20λεπτού διαστήματος για το οποίο το διαδικτυακό πρωτόκολλο κρατά τη σύνδεση ανοικτή και ενεργή. Το θέμα καταγράφηκε για αξιοποίηση σε μελλοντικές έρευνες, όπου θα πρέπει να υπάρχει σχετική ενημέρωση προς τους συμμετέχοντες για τον κίνδυνο αυτό.

Εκτός από την ηλεκτρονική πλατφόρμα, συμπληρωμένα ερωτηματολόγια υποβλήθηκαν από φορείς και με απευθείας αποστολή μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με συνημμένο(α) ερωτηματολόγιο(α).

Τα δεδομένα συλλέχθηκαν και μετά τον αρχικό «καθαρισμό» και την στατιστική επεξεργασία τους προέκυψαν τα αποτελέσματα που περιγράφονται αναλυτικά στην Ενότητα 1.

Σε δεύτερο χρόνο, η μελετητική ομάδα επεξεργάστηκε τα δεδομένα εισόδου. Κριτήριο της ομαδοποίησης αποτέλεσε η κατανομή στους τέσσερις Στόχους Πολιτικής (ΣΠ). Στη συνέχεια ακολούθησαν οι παρακάτω διακριτές ενέργειες του 2^{ου} επιπέδου επεξεργασίας:

- Αρχική κατανομή στους 4 ΣΠ όπως δηλώθηκε από τους φορείς στα ερωτηματολόγια. Επικύρωση κατανομών και μεταφορά προτάσεων στους κατάλληλους ΣΠ. Σχηματισμός τελικών καταλόγων ανά ΣΠ.
- Στατιστική επεξεργασία με εφαρμογή κατάλληλων φίλτρων κατανομών:
 - είδος φορέα
 - Ειδικός Στόχος
 - επίπεδο ωριμότητας
 - αναμενόμενες ωφέλειες
- Κατηγοριοποίηση με βάση ποιοτικά χαρακτηριστικά. Ανάδειξη προτεινόμενων μέσω εφαρμογής ή/και δράσεων τις οποίες η Ομάδα Σχεδιασμού της Περιφέρειας θα μπορούσε να λάβει υπόψη της για περαιτέρω αξιολόγηση.

Τα αποτελέσματα του 2^{ου} επιπέδου στατιστικής επεξεργασίας παρουσιάζεται αναλυτικά στην Ενότητα 2.

Κεφάλαιο

2

Αποτελέσματα

1. Συνολική Εικόνα

Όπως προαναφέρθηκε, κατά την περίοδο από 13.4.2020 έως 19.6.2020 δημιουργήθηκαν στη βάση δεδομένων του συστήματος ηλεκτρονικής διαβούλευσης 374 καταχωρήσεις, εκ των οποίων 65 οριστικοποιήθηκαν από τους χρήστες.

Από τις 65 οριστικές κατά τη διαδικασία καθαρισμού των δεδομένων οι 49 (76.5%) χαρακτηρίστηκαν ως έγκυρες. Ο πρωτεύων λόγος ακυρότητας (11 περιπτώσεις, 17% των οριστικών) μίας καταχώρησης που είχε οριστικοποιηθεί ήταν η έλλειψη στοιχείων ταυτοποίησης του συμμετέχοντα (ονοματεπώνυμο ή όνομα φορέα ή στοιχεία επικοινωνίας). Ο δεύτερος λόγος ακυρότητας (2 περιπτώσεις, 3% των οριστικών) ήταν οι πολλαπλές υποβολές με τις ίδιες ακριβώς απαντήσεις.

Επιπλέον των καταχωρήσεων στην πλατφόρμα, ορισμένοι φορείς επέλεξαν να στείλουν τις απαντήσεις τους με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και επισύναψη των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων, επομένως δεν υπήρξε θέμα εγκυρότητας των συγκεκριμένων.

Ο Πίνακας 1 παρουσιάζει την τομεακή προέλευση των έγκυρων απαντήσεων όπως τις επεξεργάστηκε η μελετητική ομάδα με δεδομένα και από τις δύο πηγές όπως αναφέρθηκαν παραπάνω.

Πίνακας 1 Προέλευση έγκυρων απαντήσεων

Τομέας	Έγκυρες	%
Ανώτατη Εκπαίδευση και Έρευνα (ΑΕΙ, Δημόσια Ερευνητικά Κέντρα)	4	6.1%
Επιχειρηματικός τομέας (Επιμελητήρια, Σύνδεσμοι Επιχειρήσεων, κλπ)	14	22.4%

Τομέας	Έγκυρες	%
Κοινωνία των Πολιτών (Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, Κοινωνικές Επιχειρήσεις, κλπ)	4	6.1%
Κυβέρνηση ή Αυτοδιοίκηση (περιλαμβάνει αναπτυξιακές εταιρείες ΟΤΑ, δημοτικές επιχειρήσεις, κλπ)	33	65.3%
Σύνολο	55	100.0%

Ο αριθμός των *μοναδικών φορέων* που συμμετείχαν στη διαβούλευση με οριστικοποιημένες και έγκυρες απαντήσεις ήταν 49. Ο λόγος για τον οποίο από 49 διαφορετικούς φορείς καταγράφηκαν 55 έγκυρες απαντήσεις είναι ότι τέσσερις από τους φορείς επέλεξαν να καταθέσουν ξεχωριστές απαντήσεις ανά στόχο πολιτικής στην ηλεκτρονική πλατφόρμα.

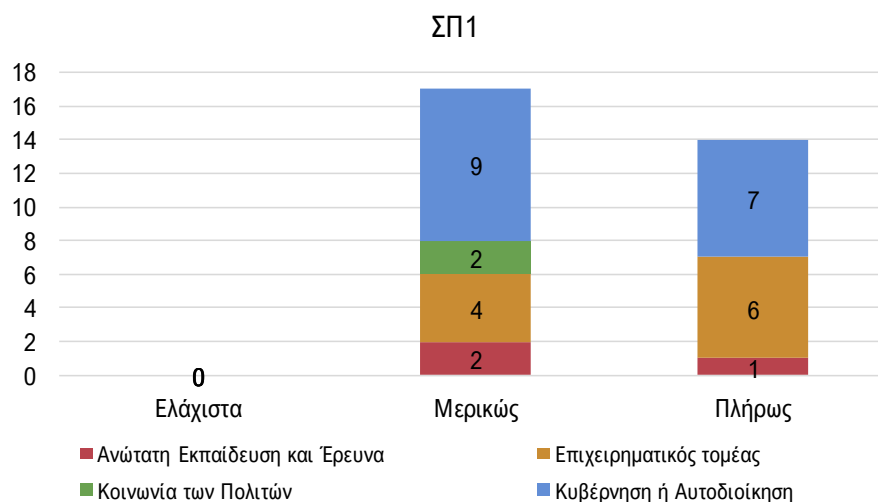
Ο Πίνακας 2 παρουσιάζει το βαθμό εμπλοκής των τεσσάρων κατηγοριών συμμετόχων στη διαβούλευση. Όπως είναι σαφές από τα δεδομένα, όλοι οι συμμετέχοντες αξιολόγησαν την καταλληλότητα των μέσων εφαρμογής ως προς την αποτελεσματικότητά τους για την επίτευξη των στόχων. Από κει και πέρα, η τεκμηρίωση της αξιολόγησης της καταλληλότητας των μέσων εφαρμογής κυμάνθηκε σε υψηλά επίπεδα (ελάχιστο 75% για τον ΣΠ1, μέγιστο 83,3% για τον ΣΠ2) ενώ η κατάθεση προτάσεων σε ικανοποιητικά επίπεδα (ελάχιστο 40% για τον ΣΠ3, μέγιστο 65,2% για τον ΣΠ4). Ο συνολικός αριθμός των προτάσεων που υποβλήθηκαν κατά τη διαδικασία διαβούλευσης ήταν 220.

Πίνακας 2 Βαθμός εμπλοκής με τη διαδικασία διαβούλευσης ανά τομέα

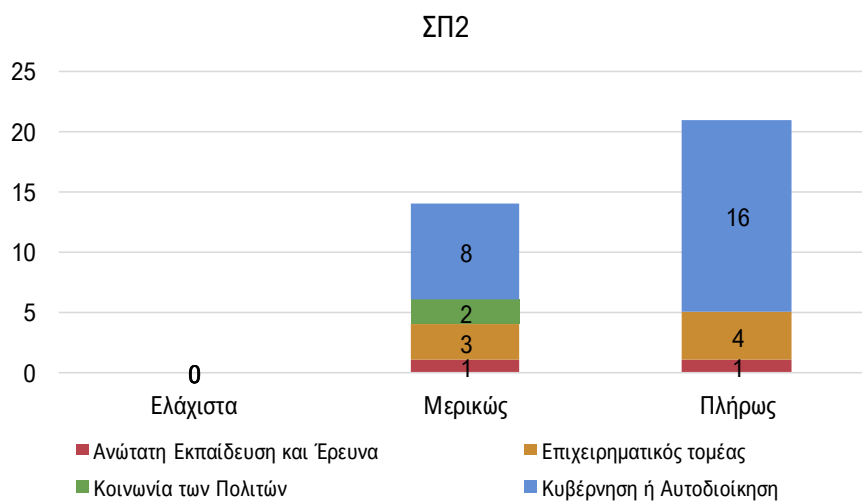
		ΣΠ1	ΣΠ2	ΣΠ3	ΣΠ4
Ανώτατη Εκπαίδευση και Έρευνα	Επιλογή ΣΠ	3	2	0	1
	Αξιολόγηση Μέσων Εφαρμογής	3	2	0	1
	Τεκμηρίωση Αξιολόγησης	1	2	0	1
	Κατάθεση Προτάσεων	1	2		1
Επιχειρηματικός τομέας	Επιλογή ΣΠ	11	7	5	4
	Αξιολόγηση Μέσων Εφαρμογής	10	7	5	3
	Τεκμηρίωση Αξιολόγησης	8	5	4	3
	Κατάθεση Προτάσεων	7	5	1	3
Κοινωνία των Πολιτών	Επιλογή ΣΠ	2	2	2	4
	Αξιολόγηση Μέσων Εφαρμογής	2	2	2	4
	Τεκμηρίωση Αξιολόγησης	1	1	1	3
	Κατάθεση Προτάσεων	0			1
Κυβέρνηση ή Αυτοδιοίκηση	Επιλογή ΣΠ	16	25	13	14
	Αξιολόγηση Μέσων Εφαρμογής	16	24	12	13
	Τεκμηρίωση Αξιολόγησης	14	22	10	12
	Κατάθεση Προτάσεων	9	13	7	10
Σύνολα	Επιλογή ΣΠ	32	36	20	23
	Αξιολόγηση Μέσων Εφαρμογής	31	35	19	21

	ΣΠ1	ΣΠ2	ΣΠ3	ΣΠ4
Τεκμηρίωση Αξιολόγησης	24	30	15	19
Κατάθεση Προτάσεων	17	20	8	15

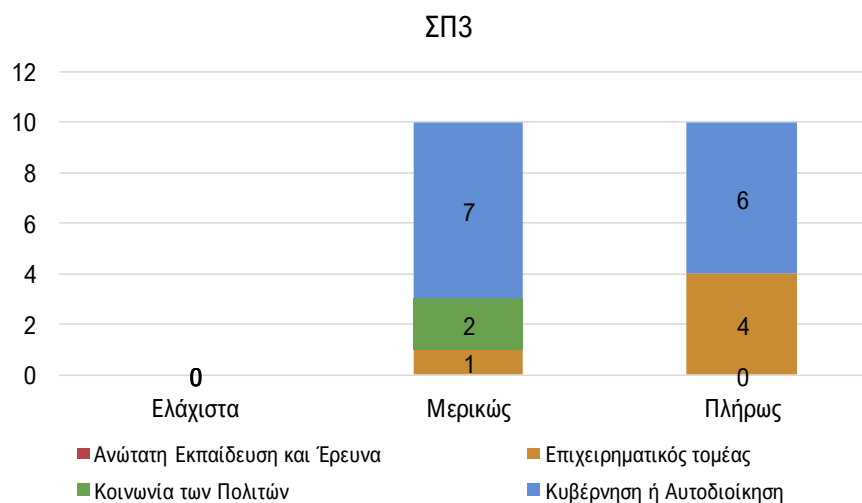
Η κατανομή των απαντήσεων στο ερώτημα «*Εκτιμάτε ότι τα παραπάνω μέσα εφαρμογής είναι κατάλληλα για την αποτελεσματική επίτευξη των Στόχων*» ανά Στόχο Πολιτικής φαίνεται, ανά κατηγορία συμμετόχων, στα διαγράμματα που ακολουθούν (βλ. Διάγραμμα 2 έως και Διάγραμμα 5). Η γενική εικόνα είναι ότι οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι τα προτεινόμενα μέσα εφαρμογής για τους ΣΠ2 και 4 (~60%) είναι πιο κατάλληλα σε σχέση μ' εκείνα που προτάθηκαν για τους ΣΠ1 και 3 (~40%). Τα αποτελέσματα σχολιάζονται εκτενέστερα, ανά Στόχο Πολιτικής, στις ενότητες που ακολουθούν.

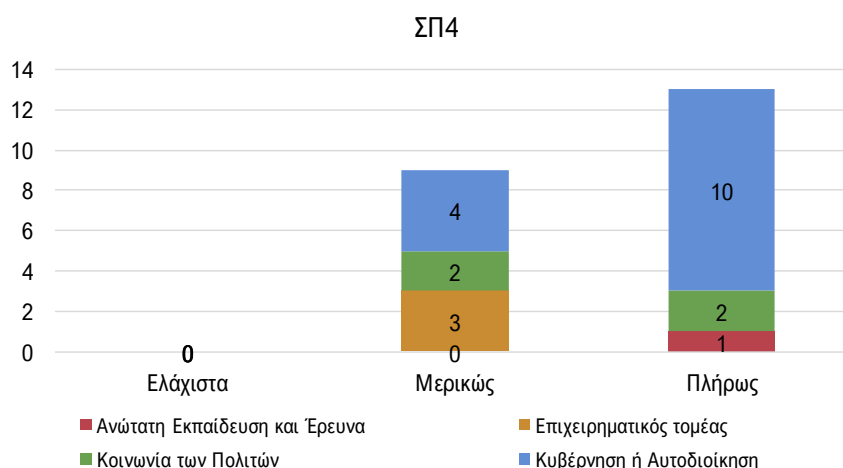
Διάγραμμα 2 Αξιολόγηση καταλληλότητας μέσων εφαρμογής για την επίτευξη των στόχων για τον ΣΠ1.

Διάγραμμα 3 Αξιολόγηση καταλληλότητας μέσων εφαρμογής για την επίτευξη των στόχων για τον ΣΠ2.

Διάγραμμα 4 Αξιολόγηση καταλληλότητας μέσων εφαρμογής για την επίτευξη των στόχων για τον ΣΠ3.

Διάγραμμα 5 Αξιολόγηση καταλληλότητας μέσων εφαρμογής για την επίτευξη των στόχων για τον ΣΠ4.

2. Ανάλυση Ανά Στόχο Πολιτικής

2.1. Στόχος Πολιτικής 1

Συνολικά είκοσι οκτώ (28) φορείς κατέθεσαν απόψεις στον ΣΠ1, με τους μισούς από αυτούς να προέρχονται από το χώρο της Διοίκησης. Κάποιοι από τους συμμετέχοντες εξέφρασαν απλώς τις απόψεις τους για τα προτεινόμενα μέσα εφαρμογής, ενώ η πλειοψηφία υπέβαλλε και ιδέες/προτάσεις για νέα έργα ή/και δέσμες έργων. Συνοπτικά τα δεδομένα ανά κατηγορία φορέα παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 3: ΣΠ1 – Κατανομή φορέων που συμμετείχαν στην διαβούλευση

Κατηγορία	Υποκατηγορία	Αριθμός Φορέων	Αριθμός Προτάσεων
Ανώτατη Εκπαίδευση και Έρευνα	Πανεπιστήμια	1	10
Επιχειρηματικός τομέας	Επιμελητήρια	2	2
	Κλαδικοί φορείς – επαγγελματικοί φορείς	1	3
Κοινωνία των Πολιτών		4	2
Κυβέρνηση ή	Δομές Κεντρικής Κυβέρνησης	2	5

Κατηγορία	Υποκατηγορία	Αριθμός Φορέων	Αριθμός Προτάσεων
Αυτοδιοίκηση	Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση	2	3
	Δήμοι	8	19
	Αναπτυξιακές εταιρίες	2	5
	Άλλοι φορείς	2	7

Σε γενικές γραμμές και κρίνοντας από την χρονική περίοδο διενέργειας της διαβούλευσης, η συμμετοχή κρίνεται ως ικανοποιητική.

Έξι από τα 28 ερωτηματολόγια χαρακτηρίστηκαν ως «κενά περιεχομένου» καθώς πέρα από τα στοιχεία του φορέα και την αξιολόγηση της επάρκειας της στρατηγικής δεν περιείχαν ούτε προτάσεις νέων μέσων εφαρμογής, ούτε έργων³. Δεν μπορεί να ερμηνευτεί αν η απουσία περιεχομένου εκφράζει πλήρη συμφωνία ή απλά μειωμένο ενδιαφέρον συμμετοχή του φορέα.

Σε ό,τι αφορά στην κατ' αρχήν συμφωνία των φορέων με τις στρατηγικές επιλογές του ΣΠ1 και τα προτεινόμενα μέσα εφαρμογής τα οποία μπορούν να οδηγήσουν στην επίτευξη των παραπάνω, δώδεκα (12) φορείς συμφωνούν πλήρως, δεκαπέντε (15) μερικώς ενώ ένας φορέας αποφεύγει να εκφράσει γνώμη. Η πλειοψηφία των φορέων που ανήκουν στη μεσαία κατηγορία εξέφρασαν και τις απόψεις τους σχετικά με προτάσεις για ενίσχυση των μέσων εφαρμογής ή σε τροποποιήσεις/προσθήκες στις κύριες στρατηγικές στοχεύσεις. Αναλυτικότερα:

- 1) Ο ΣΕΠΒΕ προτείνει ορισμένους δείκτες για την επιλογή των υποδομών παραγωγής γνώσης στο πλαίσιο του ΕΣ1 με βασικότερο τον βαθμό επίδρασης την εξυπηρέτηση του οικοσυστήματος έρευνας της περιφέρειας. Ακόμη εξειδικεύει περαιτέρω τα μέσα εφαρμογής ψηφιακών τεχνολογιών στο πλαίσιο του ΕΣ2 (απόλυτα φυσιολογικό αφού αποτελεί και το πεδίο δραστηριοποίησης των μελών του).
- 2) Το Επιμελητήριο Σερρών προτείνει σειρά δράσεων τα οποία όμως ξεφεύγουν από τη σφαίρα επιρροής της Περιφερειακή Διοίκησης και απευθύνονται στα αρμόδια Υπουργεία. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι φορολογικά κίνητρα για αντιμετώπιση του ανταγωνισμού με τις γειτονικές χώρες, ευκολότερη πρόσβαση στο τραπεζικό σύστημα, ενίσχυση του ρόλου των Επιμελητηρίων ως αναπτυξιακών φορέων, κλπ.
- 3) Η Ε.Δ.Ε.ΠΟΛ προτείνει να δοθεί έμφαση και στη «μη τεχνολογική» διάσταση της καινοτομίας, έτσι ώστε να μην αποκλείονται τομείς με ιδιαίτερη δυναμική και εξωστρέφεια, όπως ο Πολιτιστικός και Δημιουργικός Τομέας (ΠΔΤ).

³ Απλώς θετική διατύπωση συμφωνίας με τα προτεινόμενα μέσα εφαρμογής χαρακτηρίστηκε από την μελετητική ομάδα ως «κενό περιεχομένου» ερωτηματολόγιο.

- 4) Ο ΣΕΒ προτείνει την αυξημένη σημασία που θα πρέπει να λάβει η 4η βιομηχανική επανάσταση (Industry 4.0) και η ενσωμάτωσή της σε δράσεις που θα προάγουν την προσαρμογή των τοπικών - παραγωγικών κατά προτεραιότητα επιχειρήσεων - στις απαιτήσεις της (επικέντρωση στον ΕΣ3).
- 5) Η Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Τουρισμού, Τομέα Τουρισμού προτείνει σειρά δράσεων με έμφαση στον συνδυασμό Τουρισμός-Πολιτισμός, οι περισσότερες από τις οποίες μπορούν να καταταγούν στα προτεινόμενα μέσα εφαρμογής. Έμφαση δίνεται στην ψηφιακή προσαρμογή της τουριστικής βιομηχανίας και την προώθηση συνεργατικών σχηματισμών καινοτομίας σε κλάδους του τουρισμού.
- 6) Το ΕΕΘ προτείνει τον ανασχεδιασμό των κουπονιών τεχνολογίας και καινοτομίας καθώς στην παρούσα μορφή τους χαρακτηρίζονται από μεγάλη γραφειοκρατία που δεν συνάδει με τον χαρακτήρα του συγκεκριμένου μέσου εφαρμογής.
- 7) Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία προτείνει να προστεθούν ως μέσα εφαρμογής: (α) υποστήριξη της Περιφέρειας, των Δήμων και των επιχειρήσεων για τη βελτίωση της προσβασιμότητας των ιστοσελίδων και ηλεκτρονικών υπηρεσιών σε πολίτες με αναπηρία, (β) εκπαίδευση κατάρτιση στελεχών της αυτοδιοίκησης στην ηλεκτρονική προσβασιμότητα, (γ) εκπαίδευση/κατάρτιση ατόμων με αναπηρία στις νέες τεχνολογίες για την ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων τους, (δ) προώθηση της έρευνας για τη δημιουργία νέων εργαλείων (βοηθημάτων, συσκευών και υποβοηθητικών τεχνολογιών) που θα υποστηρίξουν την ανεξάρτητη διαβίωση των ατόμων με αναπηρία.
- 8) Το OK!Thess δίνει έμφαση στα προγράμματα κινητικότητας εξειδικευμένων επιστημόνων σε όλες τις πιθανές μορφές (επιστήμονες από το εξωτερικό, προς το εξωτερικό, προς επιχειρήσεις, κλπ) και στην προσεκτική επιλογή των κατάλληλων χρηματοδοτικών εργαλείων ανάλογα με τα διαφορετικά στάδια του κύκλου ανάπτυξης των καινοτόμων επιχειρήσεων.

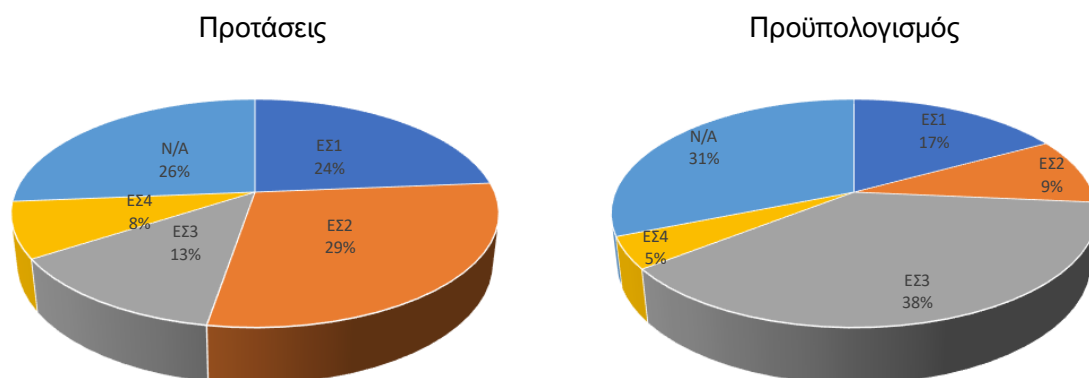
Σε ό,τι αφορά στα έργα/δέσμες έργων τα οποία προτάθηκαν, μετά και τη διαδικασία «μετακίνησης» από και προς άλλους Στόχους Πολιτικής⁴, καταχωρήθηκαν τριάντα οκτώ (38) προτάσεις για έργα. Η κατανομή τους ανά Ειδικό Στόχο φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

⁴ Όπως περιγράφηκε στην ενότητα 1

Πίνακας 4: Αντιστοίχιση προτεινόμενων έργων με Ειδικούς Στόχους

Ειδικός Στόχος	Αρ. προτάσεων	Προϋπολογισμός
ΕΣ1 - Ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και την αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών τόσο στους δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς όσο και στα τμήματα E&A των επιχειρήσεων	9	47.298.800
ΕΣ2 - Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις	11	26.208.800
ΕΣ3 - Ενίσχυση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ	5	105.500.000
ΕΣ4 - Ανάπτυξη δεξιοτήτων για έξυπνη εξειδίκευση, βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα	3	12.500.000
Μη κατατασσόμενα / προορισμένα για ΣΠ5	10	86.550.000
ΣΥΝΟΛΟ	38	278.057.600

Είναι προφανές πως το σύνολο του προϋπολογισμού δεν πλησιάζει καν το προϋπολογισθέν ύψος του ΣΠ1. Η κατανομή των ποσών στους ειδικούς στόχους όμως δίνει μια ένδειξη των προθέσεων των φορέων της Περιφέρειας για επιλογή ειδικού στόχου που συνδέεται με την ζήτηση των αντίστοιχων μέσων εφαρμογής. Οι κατανομές προτάσεων και προϋπολογισμών ανά ΕΣ φαίνεται συγκριτικά στα παρακάτω διαγράμματα.

Παρατηρείται μεγάλη διαφορά στην κατανομή προτάσεων/προϋπολογισμού μεταξύ των ΕΣ2 και ΕΣ3, κι αυτό οφείλεται στο μεγάλο ύψος δαπάνης της πρότασης της ΔΕΘ Α.Ε. (70Μ€) σε σχέση με το μέσο όρο των υπόλοιπων προτάσεων τόσο του ΕΣ3 όσο και του ΕΣ2.

Στον ΕΣ1 υποβλήθηκαν οι παρακάτω προτάσεις με διακριτά χαρακτηριστικά φυσικού αντικείμενου και στόχευσης:

- 1) Ενίσχυση Υποδομών Έρευνας για την προώθηση της καινοτομίας και υποστήριξης της επιχειρηματικότητας (ΑΠΘ).

- 2) Ιδρυματική Δομή Διασύνδεσης Έρευνας & Επιχειρηματικότητας Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης – ΙΔΕΕΑ (ΑΠΘ)
- 3) Σχεδιασμός και παραγωγή νέων δομικών υλικών με κύριο στόχο την ενεργειακή και περιβαλλοντική αποδοτικότητα των κατασκευών (ΤΕΕ/ΚΜ)
- 4) Δημιουργία Δικτύου Έρευνας για την Ενιαία Υγεία - Ερευνητικό Κέντρο Δικτύωσης και Επιτήρησης Ενιαίας Υγείας (ΕΛΓΟ Δήμητρα).
- 5) Δίκτυο μεταφοράς τεχνογνωσίας στον τομέα των παραδοσιακών τροφίμων στις ΜΜΕ και σύνδεση τους με τον τύπο εκτροφής και τη γεωγραφική ένδειξη (ΕΛΓΟ Δήμητρα).
- 6) Δράσεις έρευνας και καινοτομίας με αφετηρία το πολιτιστικό απόθεμα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΔΟΜΗ ΕΣΠΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ - Ε.Δ.Ε.ΠΟΛ.).
- 7) Δέσμη δράσεων για την ανάπτυξη καινοτομίας στις επιχειρήσεις του Πολιτιστικού και Δημιουργικού Τομέα (ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΔΟΜΗ ΕΣΠΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ - Ε.Δ.Ε.ΠΟΛ.).
- 8) Smart Innovation Labs, Living Labs, Digital education Labs (Δήμος Πέλλας).
- 9) Ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτόμων βιολογικών πρακτικών σε τοπικές καλλιέργειες (Ι.Κ. Αγίου Όρους).

Αντίθετα στον ΕΣ2 η πλειοψηφία των προτάσεων αφορούν ενίσχυση φορέων για υιοθέτηση και βελτίωση ψηφιακών υπηρεσιών προς τους πολίτες, στοιχείο που εξηγείται αν δούμε ότι η πλειοψηφία των προτάσεων υποβλήθηκε από φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης. Δεύτερη σημαντική κατηγορία έργων αποτελεί η ψηφιοποίηση αρχείων/συλλογών/τεκμηρίων.

Στον ΕΣ3 οι προτάσεις που κατατέθηκαν αφορούν σε:

- 1) Εργαλεία γαλάζιας ανάπτυξης στην ΠΚΜ (ΤΕΕ/ΤΚΜ).
- 2) Δημιουργία Επιχειρηματικού – Εκθεσιακού Βαλκανικού Κέντρου (Επιμελητήριο Σερρών).
- 3) Δημιουργία μεθοδολογίας, «εργαλείων» & παρεμβάσεων για τη μείωση του λειτουργικού κόστους σε δίκτυο ΜΜΕ στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (ΣΕΒ).
- 4) Εφαρμογή και αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων από τοπικές μεταποιητικές επιχειρήσεις των κλάδων τροφίμων και ποτών (ΣΕΒ).

5) Δημιουργία Εκθεσιακού και Συνεδριακού Κέντρου Θεσσαλονίκης (ΔΕΘ Α.Ε.)

Στον ΕΣ4 οι προτάσεις καλύπτουν ανάγκες εξειδικευμένης εκπαίδευσης σε στελέχη/εργαζομένους:

- 1) της κτηνοτροφίας (ΕΛΓΟ Δήμητρα),
- 2) του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα (Ε.Δ.Ε.ΠΟΛ.) και
- 3) της βιομηχανίας γενικώς (ΣΕΒ).

Σε ό,τι αφορά στην κατηγορία «μη κατατασσόμενα / προορισμένα για ΣΠ5» αυτά αφορούν σε έργα ενίσχυσης επενδύσεων του πρωτογενή τομέα (για παράδειγμα «εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων επεξεργασίας και τυποποίησης δασικών και αγροτικών τοπικών προϊόντων» που προτείνεται από την Ι.Κ. Αγίου Όρους) είτε πρόκειται για προτάσεις έργων επανάχρησης ιστορικού κτηριακού αποθέματος, ανάδειξης μνημείων και τουριστικής προβολής/ ανάδειξης που περιλαμβάνονται αποκλειστικά στον ΣΠ5 και μπορούν να υλοποιηθούν μόνο μέσω ΟΧΕ (για παράδειγμα «Κέντρο Ψηφιακού Πολιτισμού 'Γεώργιος Μπίλλης' που προτάθηκε από την Αναπτυξιακή Μείζονος Αστικής Θεσσαλονίκης).

Μια άλλη παράμετρος που ζητήθηκε από τους φορείς ήταν ο χαρακτηρισμός του έργου που προτείνουν σε σχέση με το βαθμό ωριμότητάς του. Παρ' όλο που δόθηκε η δυνατότητα στους ερωτώμενους να επιλέξουν μεταξύ δύο βασικών κατηγοριών έργων (κατασκευαστικά ή άυλα) σε πολλές περιπτώσεις δόθηκαν απαντήσεις κατασκευαστικών έργων στην κατηγορία των άυλων. Συνεπώς η μελετητική ομάδα έκρινε πως η μόνη κατανομή που έχει κάποια περιορισμένη αξία είναι απλώς η διάκριση μεταξύ «ώριμων» και «μη-ώριμων» έργων. Τα πρώτα είναι δεκαπέντε (15) τα δεύτερα είκοσι ένα (21) ενώ υπάρχουν και δύο (2) χωρίς χαρακτηρισμό.

Τέλος σε σχέση με τις αναμενόμενες ωφέλειες από την υλοποίηση των έργων οι φορείς είχαν τη δυνατότητα πολλαπλών επιλογών. Η σειρά προτίμησης των απαντήσεων των φορέων απεικονίζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Αναμενόμενο όφελος	Αριθμός
Βελτίωση της ικανότητας των επιχειρήσεων να καινοτομούν	26
Αύξηση της απασχόλησης	23
Αναβάθμιση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού	21
Βελτίωση στις υποδομές Ε&Α	13
Άλλο	13

2.2. Στόχος Πολιτικής 2

Συνολικά τριάντα επτά (37) φορείς κατέθεσαν απόψεις στον ΣΠ2, η πλειοψηφία αυτών (22), όπως ήταν αναμενόμενο εντάσσονται στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Μεταξύ αυτών ερωτηματολόγια συμπλήρωσαν δέκα (10) εκ των τριάντα οκτώ (38) Δήμων της ΠΚΜ (26,5%), μία εκ των επτά (7) Περιφερειακών Ενοτήτων και δύο (2) Δ/σεις της ΠΚΜ.

Πίνακας 5: ΣΠ2 - Κατανομή φορέων που συμμετείχαν στην διαβούλευση

Κατηγορία	Υποκατηγορία	Αριθμός Φορέων	Αριθμός Προτάσεων
Ανώτατη Εκπαίδευση και Έρευνα	Πανεπιστήμια	1	7
	Ερευνητικά κέντρα	2	6
Επιχειρηματικός τομέας	Επιμελητήρια – κλαδικοί φορείς	4	10
	Επιχειρήσεις	1	
	Επιχειρήσεις διαχείρισης πόρων / αποβλήτων	1	1
Κοινωνία των Πολιτών		2	0
Κυβέρνηση ή Αυτοδιοίκηση	Κεντρική Κυβέρνηση – Υπουργεία	4	10
	Φορείς Διαχείρισης Περιοχών / Πόρων	5	8
	Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση	4	7
	Δήμοι	10	40
	Αναπτυξιακές εταιρίες	3	5

Τέσσερα (4) από τα τριανταεπτά (37) ερωτηματολόγια ήταν κενά περιεχομένου καθώς περιείχαν μόνο τα στοιχεία του φορέα

Ως προς την Στρατηγική και τα Μέσα Εφαρμογής εικοσιτρείς (23) φορείς συμφωνούν πλήρως με την Στρατηγική, δώδεκα (12) μερικώς ενώ δύο δεν σημείωσαν καμία επιλογή. Αναλύοντας τα σημειώματα που συνοδεύουν τις απαντήσεις της δεύτερης κατηγορίας προκύπτει ότι στην πλειοψηφία των περιπτώσεων οι προτάσεις μέσων εφαρμογής αφορούν δράσεις σε θεματικές που σχετίζονται με τον ΣΠ5 (πολιτισμός, τουρισμός, αναπλάσεις), είτε αναφέρονται σε μέτρα – δράσεις που αφορούν τον αγροτικό τομέα και αγροτο-περιβαλλοντικά μέτρα. Επιπλέον, αρκετές από τις προτάσεις (π.χ. οικοσυστημικές / βασισμένες στην φύση παρεμβάσεις) περιλαμβάνονται ήδη στη Στρατηγική και η περαιτέρω εξειδίκευση των μέσων που προτείνεται θα μας

απασχολήσει στο μετέπειτα στάδιο της εξειδίκευσης. Τέλος, εμφανίζονται ορισμένες προτάσεις μέσω εφαρμογής που δεν συνοδεύεται από αντίστοιχες (ή αντίστοιχης αντίληψης) προτάσεις έργων.

Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες προτάσεις για μέσα εφαρμογής που συνίσταται να ενσωματωθούν στο σχεδιασμό αποτελούν:

- Η προώθηση δράσεων προστασίας των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων από τις επιπτώσεις της Κλιματικής Αλλαγής. Η πρόταση εξειδικεύεται κυρίως για το Δίον, ωστόσο θεωρείται ότι θα μπορούσε να έχει ευρύτερη εφαρμογή μέσα από αξιολόγηση των κινδύνων.
- Η προώθηση δράσεων που θα ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας στο πλαίσιο προμηθειών και δημοσιών συμβάσεων. Η πρόταση αυτή προϋποθέτει κανονιστικές και θεσμικές αλλαγές.

Ο ΦΔ Θερμαϊκού κόλπου προτείνει διαχειριστικά μέτρα που αφορούν τα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα. Συγκεκριμένα προτείνεται:

- Προώθηση-υιοθέτηση δράσεων που αξιοποιούν και ενισχύουν-αποκαθιστούν φυσικές διεργασίες για τη διασφάλιση της ικανότητας των οικοσυστημάτων (σε έδαφος, υδροφόρους ορίζοντες) να αποθηκεύουν υδατικούς πόρους για την αντιμετώπιση κοινωνικοοικονομικών προκλήσεων σε επίπεδο, χωρίς ωστόσο να περιγράφει συγκεκριμένες παρεμβάσεις.

Η Επιτελική Δομή Τουρισμού επικεντρώνεται στην ανάπτυξη μέτρων εφαρμογής (σε συνδυασμό με δράσεις του ΣΠ1) που αφορούν την βελτίωση της περιβαλλοντικής αποδοτικότητας των τουριστικών επιχειρήσεων (ενεργειακή αποδοτικότητα, κυκλική οικονομία, μείωση, ανακύκλωση νερού). Παράλληλα προτείνει:

- Προώθηση παρεμβάσεων αποκατάστασης αυτόχθονης βιοποικιλότητας και διαταραχθέντων δασικών περιβαλλόντων για την αναζωογόνηση του οικιστικού δυναμικού περιοχών με περιβαλλοντικό, φυσικό και πολιτιστικό απόθεμα και αξιοποίηση των τοπικών, πολιτιστικών & φυσικών τοποσήμων των περιοχών αυτών.
- Δράσεις ανάδειξης και προβολής των Γεωτόπων που παρουσιάζουν στοιχεία παλαιοντολογικής βιοποικιλότητας.
- Διασφάλιση συμβατότητας των δραστηριοτήτων τουρισμού με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας

Η Συν. ΑμΕΑ υποστηρίζει την ένταξη της διάστασης της ισότιμης προσβασιμότητας σε πράσινες υποδομές. Οι προτάσεις της έχουν οριζόντιο

χαρακτήρα και μπορούν να ενσωματωθούν στο πλαίσιο εξειδίκευσης των δράσεων.

Θα πρέπει τέλος να αναφερθεί ότι μεγάλος αριθμός φορέων που σχολίασαν τα μέτρα εφαρμογής αναδεικνύει στο πλαίσιο του συνόλου των ΕΣ του ΣΠ2 την ανάγκη ενίσχυσης δράσεων εκπαίδευσης – εθελοντισμού των πολιτών σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος / διαχείρισης πόρων και αποβλήτων / αντιμετώπισης και πρόληψης των επιπτώσεων της Κλιματικής Αλλαγής.

Από τα ενενήντα εννέα (99) έργα, από τα οποία μετά από μετακινήσεις των προτάσεων έργων μεταξύ των ΣΠ προέκυψαν ενενήντα δύο (92) έργα⁵. Από τα έργα αυτά άλλα δεκατέσσερα (14) κρίνονται μη σχετικά με τους Στόχους του ΣΠ1/2/3/4 ή μη επιλέξιμα στα ΕΔΕΤ, όπως έργα που αφορούν την Γεωργία και τη Δασοκομία (π.χ. Αρδευτικά δίκτυα και φράγματα, προώθηση γεωργικών πρακτικών), έργα μη επιλέξιμα από τα ΕΔΕΤ (π.χ. αποκατάσταση ΧΑΔΑ, ασφαλτοστρώσεις αμαξοστασίων, αποκαταστάσεις λατομείων, έργα περιορισμού των επιπτώσεων που προκαλούν δημοτικές επιχειρήσεις). Στη κατηγορία αυτή κατατάσσονται και οι προτάσεις έργων αναπαλαίωσης κτηριακού αποθέματος, ανάδειξης μνημείων και τουριστικής προβολής/ ανάδειξης που σύμφωνα με το σχέδιο Κανονισμού περιλαμβάνονται αποκλειστικά στον ΣΠ5 και μπορούν να υλοποιηθούν μόνο μέσω ΟΧΕ.

Συνολικά ο αριθμός προτεινόμενων έργων και ο δηλωθέν προϋπολογισμός τους παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα. Επισημαίνεται ότι: α) σημαντικό ποσοστό των προτάσεων (>30%) δεν περιελάμβανε προϋπολογισμό και β) υπάρχουν επικαλύψεις έργων (και άρα προϋπολογισμού) ή και έργα που έχουν προταθεί από διαφορετικούς φορείς με άλλα χαρακτηριστικά και προϋπολογισμού.

Πίνακας 6: Αντιστοίχιση προτεινόμενων έργων με Ειδικούς Στόχους

Ειδικός Στόχος	Αριθμός έργων	Προϋπολογισμός
Πρώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης	17	287.050.000
Προαγωγή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας	6	75.300.000
Ανάπτυξη έξυπνων ενεργειακών συστημάτων, δικτύων / εξοπλισμού αποθήκευσης τοπικά	10	21.574.000
Προαγωγή της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης των κινδύνων και της ανθεκτικότητας στις καταστροφές	9	49.893.600

⁵ Προτάσεις που μετακινήθηκαν αφορούν την «γαλάζια ανάπτυξη» (ΣΠ1), παρεμβάσεις που σχετίζονται με σχολικές και υγειονομικές υποδομές πλην ενεργειακής αναβάθμισης (ΣΠ3), έργα διαχείρισης μεταφορών (ΣΠ3), έρευνα και ενίσχυση της παραγωγής νέων δομικών υλικών με πράσινα χαρακτηριστικά (ΣΠ1). Προτάσεις που μετακινήθηκαν στον ΣΠ2 αφορούν την ανάπτυξη «έξυπνων περιοχών» (προτάσεις ΑΠΘ και ΤΕΕ)

Προαγωγή της βιώσιμης διαχείρισης του νερού	14	168.630.000
Πρώθηση της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία	9	31.302.800
Ενίσχυση της βιοποικιλότητας, των πράσινων υποδομών στο αστικό περιβάλλον και τη μείωση της ρύπανσης	14	172.340.000
Μη επιλέξιμα / προορισμένα για ΣΠ5	14	83.539.800
ΣΥΝΟΛΟ	93	889.630.200

Αναλυτικά ανά Ειδικό Στόχο:

Η Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης είναι η ομάδα με τον μεγαλύτερο όγκο προτάσεων έργων και προϋπολογισμό προτάσεων. Οι προτάσεις είναι ανομοιογενείς ως προς το μέγεθος και την κάλυψη και κυμαίνονται από μερικές εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ ως εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ. Ειδική σημασία για τον προσδιορισμό των απαιτούμενων οικονομικών πόρων έχουν οι προτάσεις της Επιτελικής Δομής Ενέργειας που προϋπολογίζει απαιτήσεις για την περίοδο 2021-2027:

- Ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων, €50.000.000
- Ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών, €150.000.000
- Εξοικονόμηση Ενέργειας σε υφιστάμενες επιχειρήσεις €20.000.000

Οι παραπάνω δράσεις χαρακτηρίζονται «σε ωρίμανση». Από πλευράς φορέων κύριος φορέας προτάσεων είναι το ΑΠΘ που δηλώνει 8 έργα ενεργειακής αναβάθμισης κτιρίων του με συνολικό π/υ €18.500.000 εκ των οποίων €3.000.000 χαρακτηρίζονται ως ώριμα (Ενεργειακή αναβάθμιση πτερύγων Πολυτεχνικής σχολής). Ο Δήμος Θεσσαλονίκης προσδιορίζει 2 έργα ύψους € 20.000.000 για αναβάθμιση σχολικών κτιρίων και ο Δήμος Π. Μελά €3.500.000. Επιπλέον έργα προτείνουν φορείς του ΥΠΠΟ (Μουσεία, Χώροι εκδηλώσεων) ύψους περίπου €24.000.000.

Στον ΕΣ.2.2. προτείνονται 6 έργα εκ των οποίων τα 2 αφορούν την αξιοποίηση της γεωθερμίας (1 προϋπολογισμού €30.000.000, 1 χωρίς π/υ) καθώς και ώριμα (χωρίς όμως να προσδιορίζονται) έργα ύψους €40.000.000 (ΕΣ 2.1 και ΕΣ.2.2 μαζί) στο Αγ. Όρος,

Στον ΕΣ.2.3. υποβλήθηκαν 10 προτάσεις οι περισσότερες εκ των οποίων αφορούν την ηλεκτροκίνηση. Προτείνονται επίσης και έργα δημιουργίας έξυπνων γειτονιών / ενεργειακών κοινοτήτων. Ως ώριμο έργο παρουσιάζεται το Smart Campus του ΑΠΘ (€7.000.000). Η επιτελική δομή προσδιορίζει π/υ €10.000.000 για τις ανάγκες δημιουργίας ενεργειακών κοινοτήτων στην ΠΚΜ.

Στον ΕΣ.2.4. οι προτάσεις αφορούν κυρίως αντιπλημμυρικά έργα. Το Αγ. Όρος δηλώνει ώριμα έργα (χωρίς να προσδιορίζει πόσα και ποια) ύψους €15.000.000 και το ΥΠΠΟ €10.000.000 σε ωρίμανση (αφορά προστασία από φυσικές καταστροφές του αρχαιολογικού χώρου του Δίον). Στις υπόλοιπες προτάσεις δεν προσδιορίζεται προϋπολογισμός και τα έργα διαθέτουν χαμηλή ωριμότητα. Επίσης περιλαμβάνεται πρόταση του ΙΤΣΑΚ για ενίσχυση της αντισεισμικής προστασίας (ύψους 4.000.000. υπό ωρίμανση).

Στον τομέα της διαχείρισης υδάτων (ΕΣ2.5) η ΕΥΑΘ Παγίων παρουσιάζει 5 έργα συνολικού προϋπολογισμού 116.000.000 € εκ των οποίων 2 σε ωρίμανση και 3 ανώριμα. Άλλα 5 έργα π/υ 18.500.000 παρουσιάζει ο Δήμος Βέροιας (στο σύνολο τους ώριμα), €4.000.000 ο Δήμος Σερρών και 30.000.000 € το Αγ. Όρος.

Στον ΕΣ2.6 η Ι.Κ Αγ. Όρους και ο Δήμος Σερρών προτείνουν από μια (μη ώριμη) δράση που προσδιορίζεται γενικά ως προς την διαχείριση αποβλήτων ύψους €12.000.000 ο καθένας. Οι υπόλοιπες δράσεις αφορούν κυρίως την ανάπτυξη Πράσινων Σημείων και Πράσινων Γωνιών από δήμους.

Στον ΕΣ2.7 προτείνονται μια σειρά από έργα «αναπλάσεων» τα οποία υπό την αίρεση ότι θα πρέπει να ενισχύουν υποχρεωτικά τις πράσινες υποδομές (στοιχείο που δεν είναι ευδιάκριτο στο σύνολο των προτάσεων) αφορούν κυρίως της πόλεις. Οι π/υ των προτάσεων κυμαίνονται από 15.000.000 (ΔΕΘ, σε ωρίμανση) ως 55.000.000 (Κελλάριος μη ώριμο), ωστόσο το γεγονός ότι στο σύνολο τους είναι «αργής ωρίμανσης» σε συνδυασμό με την διερεύνηση του επιλέξιμου στον ΕΣ τμήματος τους δεν μπορεί να οδηγήσει σε συμπεράσματα αναφορικά με το ύψος των απαιτούμενων πόρων. Περιλαμβάνονται επίσης ορισμένες soft μικρού προϋπολογισμού (<500.000) δράσεις που αφορούν την παρακολούθηση και την ευαισθητοποίηση. Το συνολικό κόστος που προκύπτει για τα 12 εκ των 14 έργων είναι €172.500.000.

Τέλος σε σχέση με τις αναμενόμενες ωφέλειες από την υλοποίηση των έργων οι φορείς είχαν τη δυνατότητα πολλαπλών επιλογών. Η σειρά προτίμησης των απαντήσεων των φορέων απεικονίζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Αναμενόμενο όφελος	Αριθμός
Βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών	64
Ενίσχυση της βιοποικιλότητας / βελτίωση της ποιότητας του φυσικού οικοσυστήματος και των φυσικών πόρων.	34
Βελτίωση ενεργειακής αποδοτικότητας κτιρίων, δημοσίων ή ιδιωτικών	32
Πρωώθηση της πράσινης και βιώσιμης επιχειρηματικότητας, βελτίωση ενεργειακής απόδοσης επιχειρήσεων	24
Αποτροπή/ άμβλυνση/ αντιμετώπιση των επιπτώσεων της Κλιματικής Αλλαγής.	23

Μείωση της κατανάλωσης πεπερασμένων υδατικών πόρων / μείωση παραγωγής και ορθολογική διαχείριση αποβλήτων και ρύπων.	15
Άλλο	12

2.3. Στόχος Πολιτικής 3

Στον ΣΠ3 συμμετείχαν είκοσι τρεις (23) Φορείς που κατέθεσαν συνολικά τριάντα τέσσερις (34) προτάσεις έργων. Η σχετικά περιορισμένη συμμετοχή δικαιολογείται από την κεντρική διάσταση σχεδιασμού που έχει ο τομέας καθώς έχει εμπεδωθεί στην πλειονότητα των τοπικών φορέων ότι τα ΕΔΕΤ (εδώ και δύο προγραμματικές περιόδους) περιορίζουν την δράση τους σε σχετιζόμενες με τα TEN-T υποδομές, σε δράσεις που υποστηρίζουν την οδική ασφάλεια και στην υποστήριξη της Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας.

Πίνακας 7: ΣΠ3 – Κατανομή φορέων που συμμετείχαν στην διαβούλευση

Κατηγορία	Υποκατηγορία	Αριθμός Φορέων	Αριθμός Προτάσεων
Ανώτατη Εκπαίδευση και Έρευνα	Πανεπιστήμια	0	0
	Ερευνητικά κέντρα	0	0
Επιχειρηματικός τομέας	Επιμελητήρια – κλαδικοί φορείς	5(1)	5
Κοινωνία των Πολιτών Κυβέρνηση ή Αυτοδιοίκηση	Κεντρική Κυβέρνηση – Υπουργεία	2	0
	Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση	3	3
	Δήμοι	1	6
	Αναπτυξιακές εταιρίες	10	14
	Αναπτυξιακές εταιρίες	2	5

Σε επίπεδο αξιολόγησης της Στρατηγικής οκτώ (8) φορείς συμφωνούν πλήρως και επτά (7) μερικώς με τις επιλογές της Στρατηγικής. Οι φορείς της αυτοδιοίκησης επικεντρώνονται κυρίως σε έργα τοπικής σημασίας που είτε είναι γενικά (π.χ. ποδηλατόδρομοι) είτε δεν είναι επιλέξιμα στο πλαίσιο των ΕΔΕΤ (τοπικές συνδέσεις).

Γενικότερα, στον σχολιασμό και την συμπλήρωση Μέσων Εφαρμογής υπάρχει αρκετά περιορισμένη η τάση διατύπωσης «αιτημάτων» για συγκεκριμένες υποδομές και δίκτυο που ως επί το πλείστον είναι εκτός του υφιστάμενου Εθνικού Σχεδιασμού (π.χ. προτάσεις για νέες σιδηροδρομικές συνδέσεις, μη προγραμματιζόμενες επεκτάσεις μετρό κλπ.) και που δεν σχετίζονται με το αντικείμενο της διαβούλευσης.

Σε σχέση με προτάσεις μέσων εφαρμογής η επιτελική δομή τουρισμού προτείνει ως μέσα εφαρμογής:

- Έργα επέκτασης των ευρυζωνικών υποδομών της Περιφέρειας και εξασφάλιση ευρυζωνικής συνδεσιμότητας των περιοχών, για την αναβάθμιση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος.
- Ενίσχυση της Ψηφιακής Συνδεσιμότητας της Περιφέρειας και επέκταση εφαρμογών και ολοκληρωμένων λύσεων Ψηφιακού Περιεχομένου, υποστηριζόμενες από την απαραίτητη Τεχνολογική Υποδομή (Τεχνολογίες Νέφους, Πάροχοι Ψηφιακών Υπηρεσιών, αξιόπιστη Ευρυζωνική Πρόσβαση Υψηλών Ταχυτήτων κλπ), προκειμένου να αναβαθμιστεί το προσφερόμενο τουριστικό προϊόν
- Βελτίωση σηματοδότησης και ασφάλειας στο οδικό δίκτυο της Περιφέρειας, για την αύξηση του αισθήματος ασφάλειας των τουριστών και τη βελτίωση της κινητικότητας τους στην Περιφέρεια παρέμβασης.
- Αναβάθμιση λιμενικών υποδομών για την Ακτοπλοΐα και την Κρουαζιέρα, λαμβάνοντας υπόψη τις προτεραιότητες της βιώσιμης διαχείρισης των τουριστικών προορισμών.
- Αναβάθμιση ή/και ανάπτυξη νέων μαρίνων, για την ανάδειξη δικτύου υποστήριξης του τουρισμού σκαφών αναψυχής, με σκοπό την ενίσχυση του θαλάσσιου τουρισμού και του τουρισμού κρουαζιέρας.
- Δράσεις ενίσχυσης της ψηφιακής πληροφόρησης των επισκεπτών, σε σχέση με το σύστημα μεταφορών της Περιφέρειας και της αστικής κινητικότητας τους.
- Προώθηση έργων για τη δημιουργία ποδηλατικών υποδομών στον αστικό και εξω-αστικό χώρο, για την ενίσχυση της χρήσης του ποδηλάτου.
- Σχεδιασμός και ανάπτυξη ποδηλατικών διαδρομών για την υποστήριξη του ποδηλατικού τουρισμού ως παράγοντα βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης.

Πίνακας 8: Αντιστοίχιση προτεινόμενων έργων με Ειδικούς Στόχους

Ειδικός Στόχος	Αρ. προτάσεων	Προϋπολογισμός
Ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας	3	5.000.000
Ανάπτυξη βιώσιμου, ανθεκτικού στην κλιματική αλλαγή, έξυπνου, ασφαλούς και διατροφικού ΔΕΔ-Μ	0	0

Ανάπτυξη βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης, ασφαλούς και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση σε ΔΕΔ-Μ και διασυνοριακή κινητικότητα	6 (2)	160.000.000
Προαγωγή της βιώσιμης πολυτροπικής αστικής κινητικότητας	8(4)	32.100.000
Μη επιλέξιμα / προορισμένα για ΣΠ5	17	200.000.000
ΣΥΝΟΛΟ	34	397.100.000

Εκτός της ηλεκτροκίνησης που ορισμένοι φορείς έχουν κατατάξει στον ΣΠ3 και ορισμένων ενδοπεριφερειακών αξόνων τα κυριότερα προταθέντα έργα είναι:

- Ενίσχυση της ενεργητικής οδικής ασφάλειας (π/υ: -, ώριμο, Υπ.Προ.Πο)
- Οδική σύνδεση της Περιφερειακής Ενότητας Πέλλας με σύνορα Β. Μακεδονίας (π/υ: €90.000.000, Π.Ε. Πέλλας), παράκαμψη Μαυροβουνίου (€70.000.000) καθώς και 3 έργα περιφερειακού δικτύου €135.000.000.
- Βελτίωση υποδομών ψηφιακής διασύνδεσης του Αγ. Όρους (π/υ: €3.000.000, ώριμο)

Σε επίπεδο βιώσιμων αστικών μεταφορών το σύνολο των προτάσεων με εξαίρεση γενικές προτάσεις για ποδηλατοδρόμους (Δήμος Έδεσσας, Δήμος Σερρών) και ενδεχομένως της θαλάσσιας Αστικής Συγκοινωνίας Θεσσαλονίκης (π/υ: 15.000.000, σε ωρίμανση) τα υπόλοιπα έργα με τα χαρακτηριστικά που περιγράφονται δεν είναι επιλέξιμα στον ΣΠ3 (ούτε στον ΣΠ5).

Τέλος σε σχέση με τις αναμενόμενες ωφέλειες από την υλοποίηση των έργων οι φορείς είχαν τη δυνατότητα πολλαπλών επιλογών. Η σειρά προτίμησης των απαντήσεων των φορέων απεικονίζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Αναμενόμενο όφελος	Αριθμός
Βελτίωση της πολυτροπικότητας / ενίσχυση περισσότερο φιλικών προς το περιβάλλον μορφών μετακίνησης	20
Αξιοποίηση έξυπνων συστημάτων μεταφορών για τη διαχείριση της κυκλοφορίας και τη βελτίωση των μετακινήσεων	20
Αύξηση της οδικής ασφάλειας	15
Μείωση του κόστους / χρόνου μεταφοράς για επιχειρήσεις.	14
Βελτίωση της εθνικής και διεθνούς προσπελασιμότητας της περιοχής	12
Ενίσχυση της κινητικότητας και της πρόσβασης σε ανεκτές σύγχρονες μεταφορές από αδύναμες κοινωνικά ή οικονομικά ομάδες	6
Άλλο:....	4

2.4. Στόχος Πολιτικής 4

Συνολικά είκοσι τέσσερις (24) φορείς κατέθεσαν απόψεις στον ΣΠ4, με την πλειοψηφία να προέρχονται από το χώρο της Διοίκησης και κυρίως της τοπικής αυτοδιοίκησης. Κάποιοι από τους συμμετέχοντες εξέφρασαν απλώς τις απόψεις τους για τα προτεινόμενα μέσα εφαρμογής, ενώ οι περισσότεροι υπέβαλλαν και ιδέες/προτάσεις για νέα έργα ή/και δέσμες έργων.

Συνοπτικά τα δεδομένα ανά κατηγορία φορέα παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 9: ΣΠ4 – Κατανομή φορέων που συμμετείχαν στην διαβούλευση

Κατηγορία	Υποκατηγορία	Αριθμός Φορέων	Αριθμός Προτάσεων
Ανώτατη Εκπαίδευση και Έρευνα	Πανεπιστήμια	1	10
Επιχειρηματικός τομέας	Επιμελητήρια	2	2
	Κλαδικοί φορείς – επαγγελματικοί φορείς	1	3
Κοινωνία των Πολιτών		4	2
Κυβέρνηση ή Αυτοδιοίκηση	Δομές Κεντρικής Κυβέρνησης	2	5
	Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση	2	3
	Δήμοι	8	19
	Αναπτυξιακές εταιρίες	2	5
	Άλλοι φορείς	2	7

Πέντε (5) από τα είκοσι τέσσερα (24) ερωτηματολόγια χαρακτηρίστηκαν ως «κενά περιεχομένου» καθώς πέρα από τα στοιχεία του φορέα και την αξιολόγηση της επάρκειας της στρατηγικής δεν περιείχαν ούτε προτάσεις νέων μέσων εφαρμογής, ούτε έργων⁶. Δεν μπορεί να ερμηνευτεί αν η απουσία περιεχομένου εκφράζει πλήρη συμφωνία ή απλά μειωμένο ενδιαφέρον συμμετοχή του φορέα.

⁶ Απλώς θετική διατύπωση συμφωνίας με τα προτεινόμενα μέσα εφαρμογής χαρακτηρίστηκε από την μελετητική ομάδα ως «κενό περιεχομένου» ερωτηματολόγιο.

Σε ό,τι αφορά στην κατ' αρχήν συμφωνία των φορέων με τις στρατηγικές επιλογές του ΣΠ1 και τα προτεινόμενα μέσα εφαρμογής τα οποία μπορούν να οδηγήσουν στην επίτευξη των παραπάνω, δεκατέσσερις (14) φορείς συμφωνούν πλήρως, οκτώ (8) μερικώς ενώ δύο φορείς δεν εξέφρασαν γνώμη. Η πλειοψηφία των φορέων που ανήκουν στη μεσαία κατηγορία εξέφρασαν και τις απόψεις τους σχετικά με προτάσεις για ενίσχυση των μέσων εφαρμογής ή σε τροποποιήσεις/προσθήκες στις κύριες στρατηγικές στοχεύσεις. Αναλυτικότερα:

- 1) Ο Δήμος Θεσσαλονίκης εκφράζει την πεποίθησή του πως απαιτείται ακόμη εντονότερη δέσμη δράσεων για κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, μεταναστών και των μειονεκτουσών ομάδων, με την εφαρμογή ολοκληρωμένων μέτρων που αφορούν μεταξύ άλλων τη στέγαση και τις κοινωνικές υπηρεσίες (ΕΤΠΑ) αλλά και της προώθησης της ενεργού ένταξης. Ως αναγκαία θεωρείται επίσης η συνέχιση της λειτουργίας των δομών αστέγων.
- 2) Η Ε.Δ.Ε.ΠΟΛ. προτείνει -μαζί με τη γλώσσα- να προαχθεί και η γνωριμία με τον ελληνικό πολιτισμό, τόσο την πολιτιστική κληρονομιά (υλική και άυλη) όσο και τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία, καθώς ο πολιτισμός πάντα βρίσκει τρόπους να δημιουργήσει "κοινό τόπο" για την επικοινωνία ανθρώπων με διαφορετικές "καταγωγές" και ερεθίσματα, αλλά και συντελεί τα μέγιστα στην πολιτισμική και κοινωνική ενσωμάτωση ομάδων στην κοινωνία και, ιδιαίτερα, των παιδιών. Επίσης διευρύνει τις δράσεις κοινωνικής ένταξης σε ομάδες εγκλείστων σε καταστάματα κράτησης, με έμφαση στα ΚΚ Ανηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, καθώς και για τους νοσηλευόμενους ή ανθρώπους με μετατραυματικό stress, για τους οποίους έχουν ευεργετικές επιπτώσεις οι δράσεις art therapy.
- 3) Η Αναπτυξιακή Μείζονος Θεσσαλονίκης επίσης επικεντρώνεται στο θέμα των μεταναστών και επιχειρηματολογεί για δημιουργία νέων θεσμών προστασίας στην βάση των αρχών του Διεθνούς Δίκαιου αλλά και μηχανισμών ήπιας κοινωνικο οικονομικής ένταξης των νομίμως διαβιούντων στην χώρα Μεταναστών και Προσφύγων. Οι θεσμοί αυτοί θα πρέπει να αποτελούν τμήμα μιας νέας κοινωνικής πολιτικής, που θα προωθή την θεσμική ένταξη μέσα από την προώθηση των δικαιούχων στα δημόσια αγαθά και υπηρεσίες στους κρίσιμους τομείς της Στέγασης, της Εκπαίδευσης, της Υγείας, της Απασχόλησης και της Κοινωνικής πρόνοιας.
- 4) Η Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Τουρισμού, Τομέα Τουρισμού σημειώνει την ανάγκη που προκύπτει κατά το σχεδιασμό δράσεων που ενισχύουν την αποτελεσματικότητα της αγοράς εργασίας και της πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης στον τουρισμό και προωθούν την προσαρμογή των εργαζομένων του τουριστικού κλάδου

και την επαγγελματική τους κινητικότητα, ώστε να λαμβάνεται υπόψη η στρατηγική του Υπουργείου Τουρισμού και οι προτεραιότητες που θα θέτει το Εθνικό Παρατηρητήριο για τη Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και στοιχεία, σε περιφερειακό επίπεδο.

- 5) Ο Δήμος Παύλου Μελά εκφράζει την ανάγκη μετασχηματισμού των δομών κοινωνικών ιατρείων – φαρμακείων – σε συνεργασία με το υπόλοιπο πρωτοβάθμιο δίκτυο υγείας – σε δομές πρόληψης υγείας. Το συγκεκριμένο σημείο απαιτεί όπως είναι προφανές εκτός από τις υποδομές και θεσμικές ρυθμίσεις του πλαισίου λειτουργίας.
- 6) Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία προτείνει την εξειδίκευση των μέσω εφαρμογής για τα ΑΜΕΑ με (α) Δημιουργία και λειτουργία σε κάθε Δήμο της Περιφέρειας δικτύου παροχής υπηρεσιών/προγραμμάτων στην κοινότητα για την καταπολέμηση της φτώχειας και την πρόληψη και αποφυγή της ιδρυματοποίησης των ατόμων με αναπηρία, (β) εφαρμογή προγραμμάτων συμβουλευτικής, κατάρτισης και προώθησης στην απασχόληση (μισθωτή εργασία, αυτο-απασχόληση, επιχειρηματικότητα, κοινωνική επιχειρηματικότητα) για άτομα με αναπηρία και (γ) εφαρμογή προγράμματος για την παροχή εύλογων προσαρμογών σε εργαζόμενους με αναπηρία.
- 7) Τέλος ο Δήμος Σερρών προτείνει δύο δέσμες δράσεων: (α) μέσα εφαρμογής για την ενίσχυση της πρόσβασης σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης (δημιουργία μονάδας πληροφόρησης, δικτύωση stakeholders, δράσεις επαγγελματικής συμβουλευτικής και προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και (β) δράσεις επίτευξη της κοινωνικής συνοχής και προώθησης ισότιμης πρόσβασης.

Σε ό,τι αφορά στα έργα/δέσμες έργων τα οποία προτάθηκαν, μετά και τη διαδικασία «μετακίνησης» από και προς άλλους Στόχους Πολιτικής, καταχωρήθηκαν πενήντα έξι (56) προτάσεις για έργα. Για την ευκολότερη παρακολούθηση, στη συνέχεια του κειμένου έχει γίνει σύμπτυξη των δεκαέξι (16) Ειδικών Στόχων του ΣΠ4 (όπως έχουν προταθεί από ΕΕ) σε πέντε (5) ομαδοποιημένους Ειδικούς Στόχους, ως εξής:

Νέος ομαδοποιημένος ΕΣ	ΕΣ όπως προβλέπει η ΕΕ
ΕΣ1 - Ενίσχυση απασχόλησης - καταπολέμηση της ανεργίας	i (ΕΤΠΑ), i, ii, iii (ΕΚΤ)
ΕΣ2 - Ενίσχυση δομών εκπαίδευσης - κατάρτισης και δια βίου μάθησης	ii (ΕΤΠΑ), iv, v, vi (ΕΚΤ)
ΕΣ3 - Ενίσχυση δομών και μηχανισμών ένταξης μειονεκτούντων	iii (ΕΤΠΑ), vii, viii (ΕΚΤ)

κοινοτήτων και μεταναστών	
ΕΣ4 - Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε υποδομές Υγείας και Πρόνοιας	iv (ΕΤΠΑ), ix (ΕΚΤ)
ΕΣ5 - Μέτρα αντιμετώπισης της φτώχειας και των συνεπειών της	x, xi, xii (ΕΚΤ)

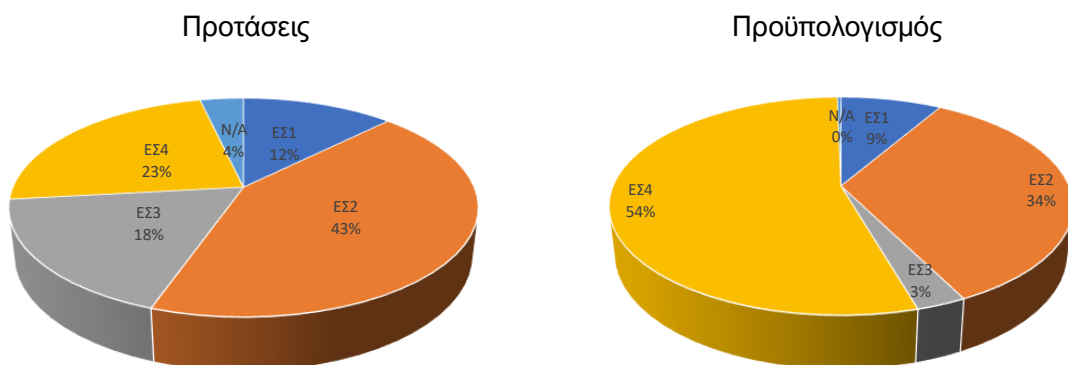
Η κατανομή τους ανά (νέο) Ειδικό Στόχο φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 10: Αντιστοίχιση προτεινόμενων έργων με Ειδικούς Στόχους

Ειδικός Στόχος	Αρ. προτάσεων	Προϋπολογισμός
ΕΣ1 - Ενίσχυση απασχόλησης - καταπολέμηση της ανεργίας	7	28.550.000
ΕΣ2 - Ενίσχυση δομών εκπαίδευσης - κατάρτισης και δια βίου μάθησης	24	116.200.000
ΕΣ3 - Ενίσχυση δομών και μηχανισμών ένταξης μειονεκτούντων κοινοτήτων και μεταναστών	10	10.012.500
ΕΣ4 - Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε υποδομές Υγείας και Πρόνοιας	13	184.039.900
ΕΣ5 - Μέτρα αντιμετώπισης της φτώχειας και των συνεπειών της	2	1.050.000
ΣΥΝΟΛΟ	56	339.802.400

Είναι προφανές πως το σύνολο του προϋπολογισμού δεν πλησιάζει καν το προϋπολογισθέν ύψος του ΣΠ4. Ο προϋπολογισμός επίσης αφορά κατά τα 4/5 έργα ΕΤΠΑ παρά δράσεις ΕΚΤ. Η διαμόρφωση αυτή είναι αναμενόμενη καθώς λόγω κεντρικού σχεδιασμού και διαχείρισης των δράσεων του Κοινωνικού Ταμείου οι περιφερειακοί και τοπικοί φορείς παρά την πρόθεση τους, όπως αυτή εκφράζεται στα μέσα εφαρμογής είτε λόγω περιορισμένων αρμοδιοτήτων, είτε λόγω έλλειψης πλαισίου – εργαλείων υλοποίησης δεν μπορούν να προδιαγράψουν και πολύ περισσότερο να προτείνουν συγκεκριμένα έργα κοινωνικής πολιτικής. Το κενό αυτό όπως πάγια συμβαίνει κατά τις τρεις τελευταίες προγραμματικές περιόδους θα καλυφτεί μέσα από τις κεντρικές κατευθύνσεις και κατανομές πόρων που θα ζητήσουν από τα Περιφερειακά ΕΠ οι αρμόδιες δομές και υπουργεία.

Η κατανομή προτάσεων και αντίστοιχων προϋπολογισμών έχει αποτυπωθεί στα διαγράμματα που ακολουθούν.

Παρατηρείται μεγάλη διαφορά στην κατανομή προτάσεων/προϋπολογισμού και ιδιαίτερα στον ΕΣ2. Αυτό οφείλεται στο μεγάλο ύψος δαπάνης των προτάσεων της 4^{ης} ΔΥΠΕ (165Μ€) σε σχέση με το μέσο όρο των υπόλοιπων προτάσεων σε όλους τους Ειδικούς Στόχους. Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί πως μόνο μια πρόταση προϋπολογισμού 20Μ€ δηλώνεται ως ώριμη από την 4^η ΔΥΠΕ.

Στον ΕΣ1 υποβλήθηκαν οι παρακάτω προτάσεις με διακριτά χαρακτηριστικά φυσικού αντικείμενου και στόχευσης:

- 1) Δέσμη δράσεων για την ενίσχυση της απασχόλησης στον τομέα του Πολιτισμού (Ε.Δ.Ε.ΠΟΛ.).
- 2) Θερμοκοιτίδα εγχειρημάτων κοινωνικής επιχειρηματικότητας για την προώθηση στην απασχόληση ευάλωτων ομάδων (ΑΜΑΘ)
- 3) Προτάσεις ενίσχυσης γυναικείας επιχειρηματικότητας (Σ.Ε.Γ.Ε και ΠΕ Πέλλας)
- 4) Σχέδια απασχόλησης μελών ευπαθών ομάδων, μέσω κοινωφελούς εργασίας (Δήμος Σερρών).

Στον ΕΣ2 έχουμε τις εξής κατηγορίες προτεινόμενων έργων:

- 1) Κατασκευή σχολικών μονάδων ή/και αναβάθμιση εξοπλισμού διάφορων βαθμίδων (προτάσεις Δήμων)
- 2) Κτιριακές επεμβάσεις και προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού (που αναφέρεται στην εκπαίδευση) σε Τμήματα του ΑΠΘ καθώς και η ενίσχυση για σχεδιασμό και ανάπτυξη εξ αποστάσεως προγραμμάτων δια βίου μάθησης.
- 3) Δέσμη δράσεων κατάρτισης και δια βίου μάθησης γενικώς (Δήμος Σερρών, ΠΕ Πέλλας) αλλά και με θεματικές επικεντρωμένες στον Πολιτισμό αλλά και πολιτιστικών δράσεων στα σχολεία (Ε.Δ.Ε.ΠΟΛ.)

Στο πλαίσιο του ΕΣ3 οι προτάσεις αφορούν σε έργα με άυλες ενέργειες υλοποίησης και αρκετά μεγάλο εύρος δράσεων. Χαρακτηριστικά αναφέρονται τα ακόλουθα έργα:

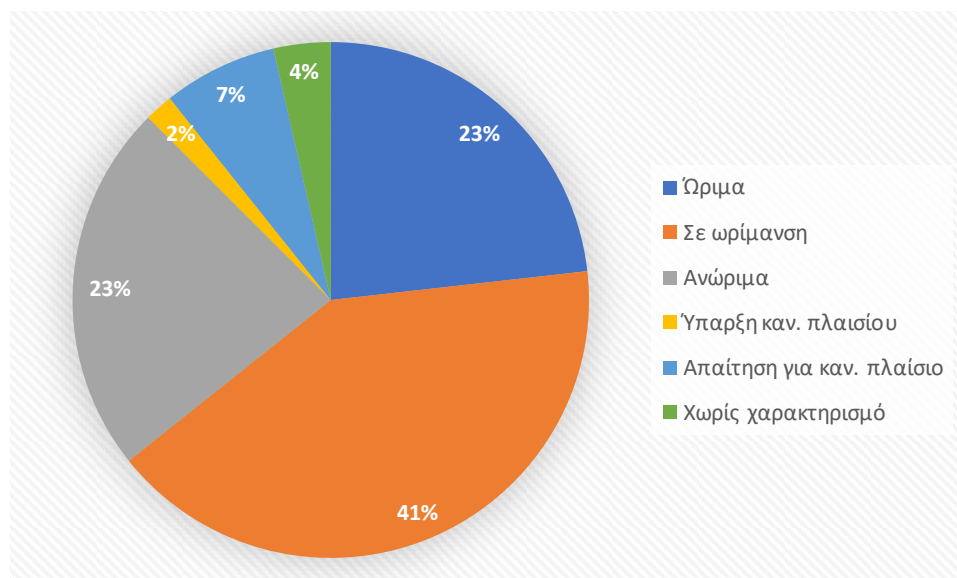
- 1) Προγράμματα γνωριμίας με το ελληνικό πολιτισμό, υλικό και άυλο, (σε συνδυασμό ή ανεξάρτητα από τα προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας), για ενήλικες υπηκόους τρίτων χωρών ή/και μέλη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων (Ε.Δ.Ε.ΠΟΛ.).
- 2) Δράσεις Πολιτισμού με στόχο τη συμμετοχή και κοινωνικοποίηση αποκλεισμένων κοινωνικών ομάδων όπως παραβατικοί ανήλικοι, έγκλειστοι σε Καταστήματα Κράτησης, μόνιμα διαμένοντες σε ιδρύματα ή δομές, νοσηλευόμενοι για μακρό χρονικό διάστημα σε νοσοκομεία ή κέντρα αποκατάστασης (Ε.Δ.Ε.ΠΟΛ.).
- 3) Παροχή προσιτής κατοικίας σε ευάλωτες ομάδες με την εφαρμογή του μοντέλου « Housing First» (ΑΜΑΘ).
- 4) Δημιουργία φορέα εκπαίδευσης και διάθεσης διαπολιτισμικών μεσολαβητών (ΑΜΑΘ).
- 5) Αναβάθμιση ψηφιακών δεξιοτήτων ατόμων τρίτης ηλικίας (Δήμος Πέλλας).
- 6) Πρόγραμμα αποϊδρυματοποίησης σε δομές Παιδικής Προστασίας – Ανάπτυξη δικτύου αναδοχής στην επικράτεια (Παιδικά Χωριά SOS Ελλάδος).

Στον ΕΣ4 όπως έχει ήδη αναφερθεί κυριαρχούν οι προτάσεις για έργα είτε εκσυγχρονισμού είτε για προμήθεια εξοπλισμού Νοσοκομείων της ζώνης ευθύνης της 4^{ης} ΔΥΠΕ. Συμπληρωματικά έχουν προταθεί από άλλους φορείς:

- 1) Προτάσεις δημιουργίας/αναβάθμισης κοινωνικών υποδομών (Δήμος Θεσσαλονίκης).
- 2) Προτάσεις για στοχευμένες παρεμβάσεις προς όφελος των ΑΜΕ (Δήμος Θεσσαλονίκης και Δήμος Σερρών).
- 3) Δράσεις - δομές πρόληψης - προαγωγής της υγείας και της ενεργού γήρανσης (Δήμος Παύλου Μελά).

Τέλος δύο προτάσεις από Παιδικά Χωριά SOS Ελλάδος και από το Δήμο Σερρών θεωρούνται ότι μπορεί να είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο του διευρυμένου ΕΣ5 .

Μια άλλη παράμετρος που ζητήθηκε από τους φορείς ήταν ο χαρακτηρισμός του έργου που προτείνουν σε σχέση με το βαθμό ωριμότητάς του. Η κατανομή των προτάσεων στις δοθείσες επιλογές είναι οι εξής:

Διάγραμμα 6: Κατανομή προτάσεων σε επίπεδα ωριμότητας – ΣΠ4

Τέλος σε σχέση με τις αναμενόμενες ωφέλειες από την υλοποίηση των έργων οι φορείς είχαν τη δυνατότητα πολλαπλών επιλογών. Η σειρά προτίμησης των απαντήσεων των φορέων απεικονίζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Αναμενόμενο όφελος	Αριθμός
Βελτίωση της ποιότητας ζωής και της κοινωνικής συνοχής	33
Μείωση φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού	27
Βελτίωση των παρεχόμενων υποδομών και υπηρεσιών υγείας / πρόνοιας προς ευπαθείς και ειδικές ομάδες πληθυσμού	26
Βελτίωση των εκπαιδευτικών υποδομών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης	24
Αύξηση της απασχόλησης	22
Αναβάθμιση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού	22
Αύξηση συμμετοχής στην εκπαίδευση	20
Αύξηση της γυναικείας συμμετοχής στην απασχόληση	17
Διασύνδεση της γνώσης με την τοπική οικονομία	17
Αύξηση της δραστηριοποίησης των περιθωριοποιημένων πληθυσμών στην αναζήτηση εργασίας	14
Μείωση του ρυθμού φτωχοποίησης του πληθυσμού της Περιφέρειας	11
Άλλο	11

Κεφάλαιο

3

Συμπεράσματα

Η διαδικασία διαβούλευσης υλοποιήθηκε επιτυχώς παρά την αρνητική συγκυρία του COVID-SARS-19 που επηρέασε την δυνατότητα προβολής και ανάπτυξης της Στρατηγικής στους φορείς και επίδρασε σαφώς στη λειτουργικότητα τους.

Το γεγονός ότι υπήρξαν 374 καταχωρήσεις, εκ των οποίων 65 οριστικοποιήθηκαν από τους χρήστες και ότι τελικώς υπήρξαν 49 έγκυρες συμβολές στη διαβούλευση από 43 διαφορετικούς φορείς (ορισμένοι επέλεξαν να καταθέσουν ξεχωριστές απαντήσεις ανά στόχο πολιτικής), καταδεικνύει ότι το «μήνυμα» ελήφθη από τους εμπλεκόμενους φορείς, ανεξάρτητα αν ορισμένοι είτε λόγω αντικειμενικών δυσκολιών είτε διότι επέλεξαν να μην εμπλακούν στις διαδικασίες διαβούλευσης δεν προσέφεραν προτάσεις επί του σχεδιασμού κατά την τρέχουσα φάση. Οπωσδήποτε θεωρείται ότι θα υπάρξουν και στη συνέχεια σημαντικές ευκαιρίες για όσους επέλεξαν να μην τοποθετηθούν τώρα, για να εκφράσουν (σε επιχειρησιακό πλέον επίπεδο) τις προτεραιότητές τους και να παραθέσουν τα προτεινόμενα έργα τους.

Οι φορείς που δεν συμμετείχαν στην διαδικασία της διαβούλευσης είναι κυρίως οι ΔΕΥΑ και οι κεντρικοί πάροχοι συγκοινωνιακού έργου και διαχείρισης υποτροπικών μεταφορών. Εκτιμάται ότι αυτό δεν επηρεάζει στο παρόν στάδιο τον σχεδιασμό καθώς:

- οι ΔΕΥΑ έχουν συγκεκριμένο αντικείμενο (υδραυλικά έργα) και κατά συνέπεια η συμμετοχή τους σχετίζεται περισσότερο με την ποσοτικοποίηση των αναγκών, στοιχείο που υπάρχει χρόνος για να καλυφθεί
- Οι Διαχειριστές συστημάτων μεταφορών (στη πλειοψηφία τους ΝΠΙΔ) έχουν σαφείς κατατεθειμένους Στρατηγικούς προγραμματισμούς οι οποίοι έχουν ληφθεί υπόψη. Επηρεάζεται κυρίως η ανάγκη / παράθεση προτάσεων που έχουν να κάνουν με συνοδά έργα, παρά με τον προγραμματισμό τους.

Για τη συνολική Στρατηγική δεν υπήρξαν ενστάσεις ή διαφωνίες.

Σε επίπεδο Μέσων Εφαρμογής αναγνωρίζεται ότι οι επιλογές της Περιφέρειας είναι ορθές και επίκαιρες. Δεν εντοπίζονται διαφωνίες και προτάσεις για ριζικές διαφοροποιήσεις. Οι προτάσεις για νέα μέσα εφαρμογής από τους φορείς στη γενική περίπτωση συμπληρώνουν εποικοδομητικά τη στρατηγική, υποστηρίζοντας την περαιτέρω εξειδίκευση της και την ακριβέστερη στοχοθέτηση του σχεδιασμού στο επόμενο στάδιο του. Οι ενδιαφέρουσες προτάσεις που έχουν αποτυπωθεί κατά τη διαβούλευση θα ληφθούν υπόψη κατά τον επιχειρησιακό σχεδιασμό του νέου Προγράμματος.

Σε πολλές περιπτώσεις και στο σύνολο των ΣΠ, υποδηλώνεται η ανάγκη για αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των μέσων εφαρμογής. Η επίλυση των προβλημάτων αυτών δεν αφορούν την στρατηγική, ωστόσο αυτά επισημαίνονται προκειμένου η προγραμματική αρχή να υποστηρίξει πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας του σχεδιασμού.

Σε γενικές γραμμές, τα προτεινόμενα έργα καλύπτουν το σύνολο των Ειδικών Στόχων του σχεδίου. Τα περισσότερα ωστόσο είναι ανώριμα, χαρακτηριστικό αναμενόμενο καθώς στους περισσότερους τύπους δράσεων υπάρχουν ακόμα χρηματοδοτικές ευκαιρίες παρέμβασης στα ΕΠ της περιόδου 2014-2020

Είναι ενθαρρυντικό ότι (τουλάχιστον στο ΕΤΠΑ) υπήρξε κατάθεση προτάσεων έργων στο σύνολο των Ειδικών Στόχων. Στον ΣΠ1 οι προτάσεις για ενισχύσεις προς τις επιχειρήσεις φαίνεται να έχουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τους συμμετέχοντες. Στον ΣΠ2 το μεγαλύτερο ενδιαφέρον εστιάζεται στον τομέα της Ενεργειακής Αποδοτικότητας και της αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής (κυρίως προστασία από πλημμύρες). Στον ΣΠ3 το ενδιαφέρον των φορέων αφορούσε κύρια την διατύπωση τοπικών αιτημάτων για οδικές συνδέσεις, ενώ στον ΣΠ4 (όπως είναι αναμενόμενο) κύριο βάρος χρηματοδοτικά δίνεται στις υποδομές υγείας και εκπαίδευσης.